

Biopsie prostaty

Minárik Ivo, 2013

Urologická klinika UK 2.LF a FN Motol

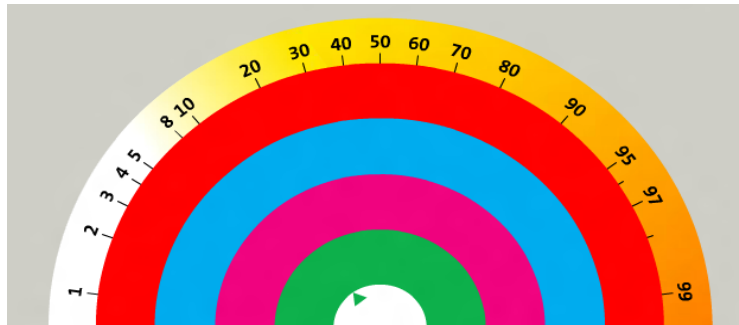
Přednosta - prof.MUDr. Marek Babjuk, CSc.

Diagnostika - EAU Guidelines

- ▶ Stěžejní celkové PSA + DRE (18% má nízké PSA a pozitivní DRE)
- ▶ Pomocné f/tPSA, nově PCA3
- ▶ Biopsie prostaty
- ▶ Kontroverzní PSA velocita (v rámci NCCN guidelines) a PSA doubling time

Screening

- ▶ ERSPC - European Randomised Study for Screening of Prostate Cancer
 - ▶ Od 1994, 182000 mužů, 7 zemí Evropy, 4letý interval
 - ▶ Snížení mortality o 20%, riziko overdiagnózy
 - ▶ <http://www.prostatecancer-riskcalculator.com/>

Urological consultation 1
Previously unscreened men

Transrectal ultra-
sonography (TRUS)

Rectal examination
(DRE)

Prostate volume (ml)

PSA (ng/ml)

Calculate

PSA	Risk
0,5	3%
1	6%
2	12%
3	17%
4	21%
10	42%
20	60%
30	69%
50	79%

Věkově vázané PSA

- ▶ Normální hodnoty:

Věk	Průměrné PSA
50-54	1.1
55-59	1.2
60-64	1.7
65-69	1.9
70-74	2.5
75 a více	2.5

Berges, 2011, World J Urol 29(2):
171-178

Role volného PSA

- Poměr f/tPSA -zvyšuje specificitu se zachováním senzitivity
- Catalona 1998 - u tPSA 4-10ng/ml

Table 6.—Probability of Cancer Based on PSA and Percentage of Free PSA Results*

PSA, ng/mL	Probability of Cancer, %	Free PSA, %	Probability of Cancer, %
0-2	≈1	...†	...
2-4	15	...	...
4-10	25	0-10	56
		10-15	28
		15-20	20
		20-25	16
		>25	8
>10	>50	...	...

- Finne 2008 - Muži s tPSA < 3ng/ml a poměrem <15% mají 6,9× vyšší riziko karcinomu než >24%

Kdy indikovat primobiopsii

- Kombinace DRE + PSA, věk, rodinná zátěž, velikost prostaty, stratifikovat riziko dle nomogramů
- Vždy při rektálním nálezu na prostatě nehledě na hladinu PSA
- Nikdy neindikovat biopsii na základě první hodnoty PSA, vždy zopakovat test s odstupem několika týdnů (za standardních podmínek - žádná ejakulace 48hod předem, žádné manipulace v moč.cestách, bez moč.infekce)
- NCCN guidelines
 - PSA \leq 2,5ng/ml a PSA velocita \geq 0,35ng/ml/rok
 - PSA 2,6-4,0ng/ml - zvážit biopsii, vzít v úvahu věk, komorbidity, f/tPSA, rodinnou zátěž
 - PSA $>$ 4,0ng/ml - indikovat biopsii

Kdy indikovat rebiopsii

- ASAP (atypická proliferace malých acinů) - indikovat do 3-6 měsíců
- HG-PIN ve 2 a více bioptických vzorcích - indikovat do 1 roku (pokud primobiopsie sextantová, zvážit rozšířenou dříve)
- Přetrvávající rektální nález
- Rostoucí PSA - do hodnoty PSA 10ng/ml v intervalu 6-12 měsíců od primobiopsie (možno zvážit poměr f/tPSA), při PSA > 10ng/ml indikovat za 3-12 měsíců
- Nově možno vzít v úvahu hodnotu PCA3 skóre

PCA3

- ▶ Medián u negatívnych rebiopsií je 17-20
- ▶ Medián u pozitívnych rebiopsií je 34
- ▶ PCA3 skóre < 20 - lze rebiopsii odložit
- ▶ PCA3 skóre > 50 - doporučena rebiopsie

Role MRI v indikaci rebiopsie

- Pomocná role, není diagnostická
- Indikovat spíše u 2 a více negativních biopsií
- Multiparametrická MRI
- Téměř 100% negativní výpovědní hodnota a senzitivita, specificita 74%, pozitivní výpovědní hodnota 68% (Rosenkrantz, 2012, Urol Oncol)
- MRI guided prostate biopsy - detekce karcinomu ve 41% rebiopsií, 87% klinicky signifikantní (Hoeks, 2012, Eur Urol)

Příprava před biopsií

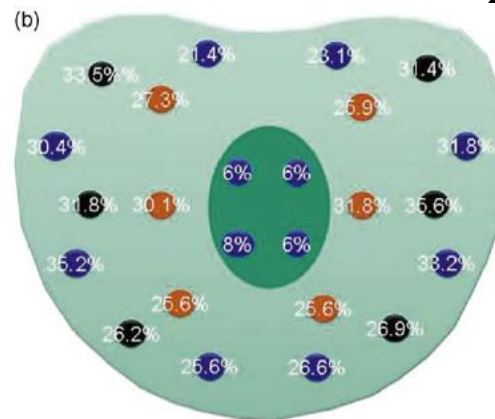
- ▶ Vyprázdnění konečníku
- ▶ ATB profylaxe - ciprofloxacin 500mg p.o. 2 hodiny před výkonem + další za 12 hodin
- ▶ 1denní × 3 denní (pouze nižší riziko bakteriurie)
- ▶ Jedna dávka × více dávek (pouze nižší riziko bakteriurie)

Technika biopsie

- ▶ 1989 Hodge - sextantová biopsie
- ▶ Stamey - laterálně cílená sextantová biopsie
- ▶ Rozšířená biopsie - 8 a více vzorků
- ▶ Saturační biopsie - 20 a více vzorků
- ▶ End- × sidefire - není rozdíl

Primobiopsie

- cílit do periferní zóny, ne přechodná zóna
 - EAU - min. 8 vzorků
 - NCCN - 12 vzorků
 - Přidat cílené ze suspektních míst

Scattoni,
2010

- Guichard, 2007 - 21-, 18-, 12- a 6-vzorkové biopsie (dg. 42.5%, 41.5%, 38.7% a 31.7%)
- Scattoni, 2008 - není rozdíl mezi 12 a 18vzorkovou biopsií, pouze u prostat >55g lepší detekce u 18 vzorků

Ideální počet vzorků 10-16, u větších 18

Primobiopsie 2

- ▶ Vídeňský nomogram (Remzi, 2005, J Urol)
- ▶ Validace (Lecuona, 2011, BJU Int)
 - ▶ Srovnává s 8 vzorkovou
 - ▶ Stejné výsledky

Vienna Nomogram				
Size (cc)	Age (years)			
	<50	50-60	60-70	>70
20-29	8	8	8	6
30-39	12	10	8	6
40-49	14	12	10	8
50-59	16	14	12	10
60-69	-	16	14	12
>70	-	18	16	14

Rebiopsie

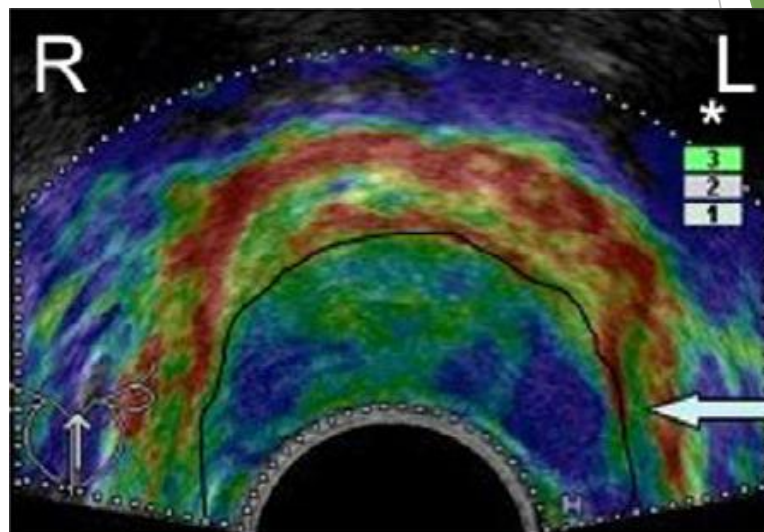
- ▶ Detekce u rebiopsie 10-34%
- ▶ Více vzorků než u primobiopsie
- ▶ Odběr vzorků i z přechodné zony
- ▶ Saturační biopsie (20 a více vzorků)
 - ▶ Možnost již u první rebiopsie
 - ▶ Vyšší riziko detekce insignifikantního tumoru
 - ▶ Lze kombinovat transrektální a transperineální přístup (21% z pozitivních pouze transperineálně (Numao, 2012, BJU Int))

Komplikace

Komplikace	% biopsií
Hemospermie	37,4
Hematurie > 1den	14,5
Krvácení z rekta < 2 dny	2,2
Prostatitis	1,0
Horečka > 38oC	0,8
Epididymitida	0,7
Krvácení z rekta > 2dny s chirurgickou intervencí	0,7
Retence	0,2
Jiné komplikace vyžadující hospitalizaci	0,3

Elastografie

- ▶ Založené na změně elasticity tkáně - nádorová je tvrdá
- ▶ Komprese a dekomprese provedena lékařem
- ▶ Společně se systematickou biopsií zvyšuje senzitivitu i specificitu, ale nedokáže nahradit systematickou biopsii

Histoscanning

- ▶ Pro velikost nádoru \geq 0.2ml je senzitivita 90% a specificita nad 70%.
- ▶ Probíhají klinické studie

Naše pracoviště

- ▶ Standardní příprava - střevo + ATB
- ▶ V poloze na levém boku
- ▶ BK Medical - Pro focus, 12MHz sonda triplanární
- ▶ Instilagel a periprostatický blok 1% Mesocainem 5ml na každou stranu
- ▶ Side i end fire
- ▶ Minimálně 10 vzorků u malých prostat, u prostat nad 20g min. 12 vzorků + cílené

Základní výsledky

- ▶ 2010-2013
- ▶ Celkem 592 biopsií - 409 primobiopsií, 183 rebiopsií
- ▶ Úspěšnost detekce u primobiopsií 41.3%
- ▶ Úspěšnost detekce u rebiopsií 25.6%

PSA	<4	4-10	10-20	20-50	>50
PrimoB	31.8	34.1	40	72	100,0
ReB	18.2	17.4	25.5	57	100,0